

102000

000801

ANDREJ WINKLER,

BIVŠI DRŽAVNI POSLANEC,

SVOJIM VOLILCEM.

*za poduk in kraljevski
posebni tyron in to ko
so volilci državnih
poslanec*

102000

102000

ANDREJ WINKLER

BIJAVI DRŽAVNI POSLANEC

SVOM VOLJEN

FJC 4049 / 1951

Uže 18 let, namreč odkar ima Avstrija ustavo, morem si šteti v čast, da zastopam našo domovino v deželnem zboru in zastopal sem jo v zadnjih 6 letih tudi v državnem zboru.

Sedaj se zopet bližajo volitve v državni zbor. Naj se ne bojijo volilci, da jim bodem tudi jaz nadlego delal z bolj ali manj modrimi besedami in poduki, kako imajo voliti; predobro menenje imam o njih politični zrelosti, da bi se drznil misliti, da potrebujejo posrednikov, ki naj bi jih napeljevali na pravi pot; tudi jim mora biti znano, da sem vselej spoštoval njih pravice, da se v volitve nisem vtikal in najmanj komu sam sebe za kandidata ponujal. Namen teh vrst ni torej, da bi se z njimi za nove volitve komu prikupoval, marveč le ta, da pojasnim nekoliko svojim nekdanjim volilcem nekatere napade na-me kot bivšega državnega poslanca, nahajajoče se v „Soči“ in „Slovenskem Narodu“, in da pokažem, da morda ni, kakor pravi Nемеc, najslabši sad oni, na katerem glodajo ose.

Težko je meni spuščati se v boj z nasprotniki, ki imajo svoje lastno glasilo, v katerem lahko ponavljajo, kedarkoli jim je drago, svoje napade, ter imajo vselej zadnjo besedo.

Da ne bodem mudil nepotrebno onih, katerim so te vrste namenjene, lotim naj se brez obotave svojega predmeta. A predaleč bi zabrél, ako bi hotel vse, kar mi srce teži, na drobno razložiti.

Očita se mi, da se v dolgi šestletni dobi državnega zbora nisem nigdar zmenil za svoje volilce, nigdar jih sklical, nigdar jim o svojem postopanju kot ljudski pooblaščenec poročal.

Izreči moram, da mislim tudi jaz, da tacih shodov in poročil, kakor so razmere pri meni, zares ni treba. Rojen sem od kmečkih staršev na Goriškem, zrasel sem tamo in trudil se potem v javnem življenji kot uradnik in deželni poslanec celo četrto stoletja v vseh krajih iste dežele; znane so mi torej vsaj toliko, kolikor vsakemu drugemu, razmere naše domovine in potrebe našega ljudstva. Ako je imel kedo še posebne želje v zadevah dežele, posameznih okrajev in občin ali v svojih zasebnih zadevah, vedel je za-me in se je tudi obrnil do mene, kakor kažejo dopisi, ki sem jih — sosebnost, odkar bivam na Dunaji — vsako leto dobival na stotine od vseh krajev in celo od nekaterih najhujših svojih nasprotnikov. To me je veselilo, kajti znamenje mi je bilo, da je ljudstvo imelo zaupanje do svojega poslanca; a jaz tudi nisem nikomur v pravičnih rečeh odrekel podpore. Po tem takem bi bilo sklicevanje ljudstva od daljnih krajev v posebne zборе, da bi njegove želje pozvedoval, brez namena in nepotrebna potrata časa in denarja. Poročilo o svojem postopanju v državnem zboru v posameznih primerljajih lahko dam svojim volilcem, če je zahtevajo; »Soče« in »Sloge« pa ne morem šteti med svoje volilce, in z ljudmi, katerim je mari za kaj drugega, nego za objektivno resnico in za zmerno razpravo političnih reči, me ne mika pričakati se.

Saj je še vsakemu v spominu ravnanje onih mož, ki so pred nekoliko leti po slovenskih časniki delali toliko šuma in ropota, ki so se mej seboj prav po pobalinsko lasali, ki so sosebnost o priložnosti zadnjih volitev v državni zbor napravili po deželi toliko — škandala. Ravno ti možje zahtevajo od mene, naj dam odgovor in račun o svojem delovanju v državnem

zboru, naj se pred njimi opravičim. A ti možje — komu niso znani? — so, naj se šopirijo, kolikor hočejo, zapravili pravico, da se oglašajo v imenu goriških Slovencev, ki so dovolj razumni, da vedó brez tacih svetnikov, kaj imajo storiti. To čutijo tudi oni sami, ker so se, kakor pišejo, obrnili do veljavnih mož na Goriškem s prošnjo, naj naznanijo njim, do katerega moža ima ljudstvo največ zaupanja, da ga potem — oni proglasijo kot kandidata za državni zbor!

Obdolžen sem na dalje, da sem se odcepil od svojih slovenskih tovarišev in se pridružil uže pri vstopu v državni zbor centralistom.

Na to naj odgovorim, da ne vem, ali sem se odcepil jaz od njih, ali oni od mene. Ko sem stopil v državni zbor, bila je moja misel — ki sem jo tudi izrekel — da bi se imel zopet ustanoviti nekedanji klub poslancev južnih dežel (Südländerclub), ki bi mogel po mojem prepričanju najbolje drugim nasproti zastopati in varovati posebne interese teh dežel. A predno se je ta stvar vzela v premislek, brali smo uže, da so se poslanci omenjenih dežel podvzivali pridružiti se raznim klubom, ki so se takoj od početka ustanovili v krogih poslancev. Sosebno so moji trije goriški tovariši pristopili vsak svojemu klubu: grof Coronini levici, baron Tacco klubu naprednjakov (Fortschrittsclub), Dr. Valussi klubu pravne stranke (Rechtspartei). Tako so se kmalu tudi drugi poslanci južnih dežel razkropili v razne klube; čakali so še Slovenci Dr. Razlag, Dr. Vošnjak, Pfeifer, Nabergoj in jaz. Ali s petimi poslanci napravljati v državnem zboru poseben klub, bilo bi smešno; vrhu tega so bili prvi trije Slovenci odločni nasprotniki predelske železnice. Njim se po tem takem jaz nisem mogel pridružiti; pristopil sem tedaj klubu levega centra, kder so bili Kellersperg, Pino, Kübeck, misleč, da se bode dalo z njih pomočjo storiti kaj koristnega našim krajem. Óni štirje Slovenci so ostali, kar ni navadno,

*ni boljšega
izgovora?*

*boljši izgovor
se ne da.*

(strastno)
 „divji“, dokler niso — brez Razlaga, ki ni več uže od treh let prihajal v državni zbor — stopili pred dvema letoma tudi oni v klub pravne stranke, kojega načelom od začetka niso pritrjevali. Zategadelj nisem jaz kriv, da je bilo v državnem zboru vse razcepljeno in raztreseno, kar bi po mojem menenji moralo biti združeno. In ako bi bilo združeno, imelo bi bilo tudi svojo moč, a razkrojeno ni moglo imeti nikake veljave. O tem, namreč o programu posebnega kluba, kakoršen si jaz mislim, dalo bi se veliko govoriti; a s tem naj se pečajo bodoči poslanci.

Neslano, a tudi nepravično in zlobno je, kar moji nasprotniki kvasijo o mojem glasovanji v državnem zboru. „Naš poslanec — tako se zaganjajo v „Soči“ proti meni — je pri glasovanji vedno pritrjeval temu, kar je zahtevala vlada; in ko je šlo za poravnavo z Ogersko, vsled katere so v državnem zboru zastopane dežele prevzele na svoja ramena za 88 milijonov gold. pomnoženo breme, proti katerej se je bilo oglasilo vse slovensko časopisje, so se bili v bran postavili vsi drugi slovenski poslanci, in je poslanec naših trgov, preblagi grof Coronini, sè vso odločnostjo vodil opozicijo, — brali smo ime „Winkler“ pod imenom „Deschmann“ v vrsti vladnih prikimovalcev; strmeli smo in nismo hoteli verjeti svojim očem.“ — To so otročje besede; „Sočini“ možje govorijo, kakor znajo.

Najpreje moram vprašati, kaj hoče dokazati to, da je bilo moje ime pod Deschmannovim imenom? Saj je bilo pri glasovanji o poravnavi z Ogersko tudi pod imeni, ali prav za prav zraven imen, če se ne motim, skoro dveh tretjin vseh poslancev. In tega se jaz, ukljub „Sočini“ sodbi, nikakor ne sramujem. Misli-li „Soča“ zares, da so vsi ti poslanci, ki so imeli pogum, da so glasovali za poravnavo, bedaki, ki radi zametujejo milijone, ali da so vsi tudi „vladni prikimovalci“, izdajalci Avstrije, ali Bog vé, kaj še? In kaj

imam jaz v tej zadevi ali v kateri drugi opravit z Deschmannom, ali on z menoj? Kedaj je Deschmann mene, ali pa jaz njega pri glasovanji prosil za svet? „Sočina“ logika je pač kratka. In kar zadeva grofa Coroninija — katerega jaz visoko spoštujem in ga smem šteti med svoje prijatelje — je-li mari z njegovim glasovanjem, ki se gledé na omenjeno poravnavo in gledé na marsikatere druge reči ni vjemalo z mojim, dokazano, da ima on prav, jaz pa ne? Dokazano, mislim, je le to, da je on delal po svojem prepričanju, jaz pa tudi po svojem; a niti zgodovina ne bode mogla soditi, da bi bil jaz ali on delal proti svoji vesti.

In kedo je „Soči“ tako na tanko preračunal, da so v državnem zboru zastopane dežele vsled poravnave z Ogrji prevzele na svoja ramena za 88 milijonov gold. pomnoženo breme? Se vé, da to, pa tudi vse drugo, kar je „Soča“ véasi poročala o poravnavi, ni vzraslo v njenem zeljniku; a vidi se, kako rada zagradi to, kar je ravno za nje mavho. Drugi so — ne gledé na politični provspeh te poravnave — računili drugače, in ker „Soča“ ni, in ne more biti prepričana, kateri račun je pravi, naj ne dela hrupa mej našim ljudstvom z neizpričanimi novicami. Kaj tacega gotovo ne zahtevajo niti „veljavni možje“ naše dežele, niti „časnikarska dolžnost“.

Pravijo moji nasprotniki, da se je proti poravnavi — in ta stvar je bila v šestletni dobi državnega zbora najvažnejša — kakor je sklenena, oglasilo zraven slovenskih in drugih poslancev tudi vse slovensko časopisje. Prav to; a jaz sem od poslancev in od časopisja zastonj čakal vodila, po katerem bi se dala narediti poravnava z Ogrji — brez njih. Ko bi bilo kaj tacega mogoče, kedo ne ve, da bi potem lahko vsak bedak z Ogrji sklepal na m ugodno poravnavo; a Ogrji so ptiči, ki ne gredó radi na limanice. Čakal sem tudi od te in óne strani programa — pa resnega programa, kako bi se dala

*Vraj poravnave
ih*

Avstrija dan danes vladati brez poravnave z ogersko deželo. Lehko je lučati kamenje za onimi — in mej njimi sem tudi jaz — ki niso imeli srca, da bi prevzeli odgovornost za vse zmešnjave, ki bi vtegnile nastati v Avstriji, ko bi bila ogerska dežela, da-si pod našim Cesarjem, popolnoma ločena od družih avstrijskih dežel. Zakaj niso nasprotniki dovršene poravnave sami sêli na ministerske stole, ki so bili v zadnjih dveh letih večkrat prazni? zakaj niso razvili svojega praporja in prevzeli oni državnega krmila, a z njim tudi odgovornosti, da se pod njih vodstvom — naj bodo Ogrri z nami, ali proti nam — ladija avstrijske monarhije v nevihtah državnega življenja ne razbije? To bi bilo zares slavno začetje! A nihče se ni oglasil; saj je gotovo bolj varno, bitko gledati od daleč, nego biti v njej. »Časnikarska dolžnost« torej tudi tukaj ne veleva, da se udriha po meni, ki sem glasoval z a poravnavo, ne gledé na to, kako so glasovali drugi — naj le bodo tudi Slovenci.

Mene pa vrhu tega v tej zadevi tolaži posebno Cesarjeva beseda. Presvitli Cesar je namreč z najvišim sklepom od 27. junija 1878 udom državnega zbora blagovoljno izrekel Svoje popolno priznavanje in Svojo cesarsko zahvalo za gorečo prizadévo in za patrijotični duh, s katerim se je težavna naloga poravnave z Ogersko dovršila obema deloma Avstrije in skupni naši domovini v prid. — Mislim, da mi »Soča« ne zaméri, da sem to omenil; kajti ona si je sama — in to po pravici — tudi v svesti in vedno poudarja, da je presvitli Cesar najpravičnejši sodnik v vseh državnopravnih vprašanjih, zadevajočih našo veliko domovino, Avstrijo.

Če je pri vsem tem »Soča« v svoji strasti moje glasovanje gledé na obravnavo z Ogrri obsodila, spotaknilo se jej je, kakor tačas, ko mi je štela v naglavni greh, da sem glasoval za dovolitev 60 milijonov, ki jih je minister grof

Andrassy zahteval za posedbo Bosne. Jaz sem bil namreč in sem še vedno prepričan, da Avstrija mora imeti Bosno, in to prepričanje imajo vsi Slovani v Avstriji in tudi slovanski časniki. Glasoval sem torej za omenjenih 60 milijonov, mej tem ko so Slovenci v državnem zboru in vsi drugi goriški poslanci glasovali — zoper dovolitev. »Vidite ga Winklerja! — zavpije koj »Soča« — glasoval je edini (mej našimi poslanci) za 60 milijonov goldinarjev, kakor da bi šlo za 60 lešnikov. — Pa kaj misli »Soča« in kedor si bodi z njo, da bi bili imeli iti naši vojaki v Bosno kot berači brez krajcarja v žepu? To logiko naj razume, kedor more, moj razum ne sega tako daleč.

In tako bi lahko še marsikaj povedal o glasovanji v državnem zboru; a za to ni prostora v tem majhnem zvezku, in tudi uže slišim, kako mi kličejo moji nasprotniki: Čemu to? kaj nam bo pravil »vladni kimalec« Winkler!

Tako me blagovolita imenovati preje dopisnik iz Gorice v »Slov. Narodu«, potem »Soča« v svojem uvodnem članku, v katerem je dela na rešeto moje postopanje v državnem zboru. Kaj ne, da se lahko ponašam s tem imenom, ko se spominjam, kakošna imena so se uže dajala v »Slovenskem Narodu« »očetu« Bleiweissu, ali pa v »Soči« enemu nekedanjih naših kandidatov za državni zbor, ki je bil preje predsednik političnega društva »Soče« (prekrščenega po dolgem trudu in velicih mukah v »Slogo«), potem pa predsednik političnega društva »Gorice«, katerega (kandidata) je bila »Soča« (list) od glave do pete omazala, a pri zadnjih volitvah za deželni zbor v svoji bistri vodi zopet opranega veselo iz nova sprejela v svoje rahlo naročje.

O! naši »Sočani« in »Slogarji« so kaj modre glavice, prebrisani politiki, ki vedó, kako naj se prav pretehtajo kandidatje za državni zbor. Prav je, da se v ta namen snidejo

v zbor dne 19. junija 1879 v goriški čitalnici, saj društvo „Sloga“ — pravi vzgled sloge — uživa, kakor sami trdijo, v narodu zasluženou zaupanje; tamo si postavijo, kakor po navadi, zopet lep spomenik politične modrosti; gotovo „rešijo čast slovenskega naroda“, katera je zares v nevarnosti! Saj bodo Slovencem zopet ponavljali, da mora prva in glavna lastnost novega državnega poslanca biti ta, da stopi v državnem zboru naravnost v tabor opozicije, katera naj ima nalogo, da bo po vrsti ministre za ministri prekucevala, češ, da se potem po Slovenskem vse obrne na bolje. Kajti „vsaka vlada je h . . . č“ — tako je vsaj nekedaj trdil „Sočan“ čiste krvi; in ko sem mu jaz odgovoril, da mora vendar imeti svojo vlado še celó vsaka republika, ter ga vprašal, ali misli tako slabo na primer tudi o vladi Hohewartovi, ki se je bolj nego drugi hotel bližati federalistom, odvernil mi je brez ovinkov: vlada je h . . . č!

Temu bi se človek lahko sméjal, ko ne bi stvar imela tudi svoje resne strani. Slovenski časniki so namreč z omenjenim „Sočanom“ malo da ne iste misli. So-li mari grofa Hohewartu, po katerem sedaj zdihujejo, tačas, ko je bil minister, podpirali? Nikakor ne, opozicijo so mu delali — tega se dobro spominjam — kakor vsaki drugi vladi v Avstriji.

Kar mene, „vladnega kimalca,“ zadeva, moram odkritosrčno reči, da meni ni treba, da se vklanjam za-se ne temu, ne ónemu ministru. Sem mari uže kedaj kacega ministra ali družega visocega gospoda za-se za kaj prosil? Preteklo je uže morda 22 let, odkar nisem več prosil za nobeno službo. Saj me je vlada sama iskala, kedar mi je mislila kako službo podeliti. In sem se mari kedaj vladi prilizoval, da bi se name ozirala? Če sem se jej morda prikupil s tem, da sem bil na primer v hujših časih, kakor so sedanji, prvi predsednik goriške slovenske čitalnice skozi 6 let — dokler sem bil

*Kopfrall
se. Kaj je*

*zopet
Kopfrall*

*Kaj nje mar
za osebo tvojo*

namreč v Gorici —; da sem v deželnem odboru prva leta edini Slovenec s pomočjo nepozabljivega grofa Paceta, kot deželnega glavarja, in Dr. Doliaka, pravičnega moža, vpeljal v ta deželni urad slovenski jezik kot uradni jezik za Slovence, in po tej poti mu odperl vrata v občinske urade; da sem v deželnem zboru v veliko nevoljo naših Italijanov z vspehom stavil predlog, naj se deželni volilni red prenaredi Slovencem v prid; da sem (ne zamerite mi, pošteni Slovenci! da se drznem to praviti; a gre za mojo čast, ki se je nekateri mojih rojakov dotikajo) da sem kot okrajni glavar na Tolminskem dal slovenskemu jeziku njegove pravice v svojem vodstvu izročeni uradu, potem v okrajnem šolskem svetu, pri okrajni cenilni komisiji in v cestnem odboru; da sem se tudi na svoji sedanji stopinji za slovenski jezik, in ne brez vspeha poganjal; da v vseh krogih, v katere zahajam, kedar koli se mi ponuja priložnost, rad pravice Slovencev zagovarjam — če sem se, pravim, sè vsem tem vladi prikupil, da me je vodila od službe do službe, nisem jaz temu kriv. Saj nisem gledal na to, ali je bil v dotičnem času minister Bach ali Schmerling, Belkredi ali Giskra, Hohenwart ali Lasser in De-Pretis, kakor nisem vprašal, ali bode moje omenjeno ravnanje vladi prijetno ali neprijetno. Sedaj sem na taki stopinji, da ne želim više; ni mi treba, hvala Bogu! skrbeti, kde dobim košček kruha, niti bati se, da ga zgubim, kajti sodnik sem, ki je odgovoren le svoji vesti. Ako bi pa tudi ne bil v takem položaji, bi hotel mari za kako osobno korist zatajevati celo svojo preteklost? Moji nasprotniki mislijo kaj tacega, a motijo se, ter merijo — reveži — druge po svojem vatlu.

Po tem takem bi bilo meni lahko, delati vladi opozicijo, katera beseda pomenja stanovitno nasprotovanje vladi s tem namenom, da bi bila primorana odstopiti, in da bi na nje mesto prišla druga, politični stranki, delajoči jej opozicijo,

*To je bilo
dolgoročno
Slovenec
proti narodu
nikakor pa*

zaradi

*ne je
tu se
koncedira!*

prijetnejša vlada. A opozicija mora biti o pravem času in na pravem mestu.

To je breca

Slovenci so čvrst, a majhen narod, kateri še nima na merodajnem mestu pravega vpliva. Kajti narod nima niti velike bogatije, niti zlahtnega stanu; ni še dosegel višje stopinje niti v kupčijstvu, niti v obrtstvu; njega sinovi nimajo niti civilnih, niti vojaških visocih služb, in če je kedo izmed njih dospel na višo stopinjo, žal je skoro to njegovim rojakom. Pač smo reveži, ki zares potrebujemo, da nas vlada, katera ima vendar moč v rokah, podpira. A tudi vlada po človeški naturi ne deli rada dobrot svojim nasprotnikom in sovražnikom.

Toda Slovanom neprijazna vlada — ugovarjal mi bode marsikedo — mora pasti; in če smo mi sami slabotni, treba je iskati si prijateljev, okleniti se drugih Slovanov. Prav; a najpreje je treba vedeti, je-li v tem ali ónem času po razmerah mogoče, ovreči vlado, ki je na krmilu, in ali pride za njo boljša vlada. In katerim družim Slovanom bi se bili imeli dosedaj Slovenci pridružiti? Čehov ni bilo v zboru; Poljaki — kedo tega ne ve? — so, stanovitno od družih ločeni, hodili vedno svojo pot; družih Slovanov pak je bilo pičlo število. Vrhu tega ima vsaka dežela poleg narodnih še veliko družih potreb, in vsakedo obrača rad vodo na svoj mlin, ne gledé na to, ali ima zaradi tega sosed trpeti. Kranjci, na primer, so, dobivši s pomočjo Primorcev železnico od Trebiža do Ljubljane, hoteli imeti še drugo železnico, namreč skozi Loko, in niso torej privoščili nam predelske železnice, če tudi so nam jo bili preje obečali. Slogi in prijateljstvu mora biti podlaga pravičnost, ki se pa žalibog! le redkoma nahaja v političnem življenji.

Opozicija tedaj proti vladi mora biti o pravem času in na pravem mestu. Opozicija brez upanja, da bi kaj koristila,

je boj z veternimi mlini, dim je brez ognja, raketa, ki švigne svitlo v zrak, da v zraku — ugasne.

Saj Slovenci in sploh poslanci južnih dežel tudi niso v prejšnjih časih po navadi stali v državnem zboru v opoziciji proti vladi. Ranjki Toman, gotovo iskren Slovenec, da mu ga skoro ni bilo enacega, podpiral je sè svojimi tovariši vred tudi ministerstvo, čegar uda sta bila Herbst in Giskra. Saj je vedel, zakaj. Le enkrat, ko je namreč hotel Giskra vpejljati direktne volitve za silo, združili so se bili Kranjci, Poljaki, Primorci in Dalmatinci proti njemu, pobrali so bili šila in kopita in hrbet obrnili državnemu zboru. Dosegli so svoj namen: Giskra je odstopil od svojega predloga; a kmalu se je pokazalo, da ni bila ta opozicija na pravem mestu: nam Goričanom je vsled nje naša predelska železnica ne le za 10 let, kakor je tačas minister Lasser prerokoval, nego žalibože! morda za vselej — splavala po Soči; in mesto direktnih volitev za silo, prišle so ukljub vsemu nasprotovanju Slovanov splošne direktne volitve za državni zbor, katerih se sedaj, kakor uči skušnja, tudi Slovenci prav pohlevno in veselo udeležujejo.

Prazne slame — to morajo moji volilci uže vedeti — jaz ne mlatim, skozi okno ne govorim, vložim besedo tamo, kder smem upati, da ne zajde, storim korak, kedar vem, da bode vspešen. Ako sem se uklanjal ministrom, uklanjal sem se za druge; pokvaril nisem v državnem zboru ničesar, dosegel sem vsaj toliko, kolikor je dosegel vsakateri drugi poslanec naših in sosednjih krajev, če ne več.

Moji nasprotniki sicer sami v „Soči“ velikodušno priznavajo, da sem jaz — „vladni mož“ — „v poprejšnjih dobah v zaslužnem delovanji za narod in deželo osivel“; ali v drugem „Sočinem“ listu pišejo v svoji Salamonski modrosti: „Mi pa pravimo, da preteklost spada v zgodovino,

volilec pa mora računati sè sedanjostjo“. Jaz jim tega ne bodem pobijal, niti bodem preiskoval, ali so tudi oni uže, in v kakem delovanji, osiveli. Saj dobro vem, kar pravi pregovor, da za preteklost — za to, kar je bilo — jud ne da krajcarja. Dobro dé pa tudi njemu, ko hodi po poti, ki mu jo je drug sè svojim trdom ugladil.

S tem jemljem slovo od svojih nekedanjih volilcev in tudi od svojih nasprotnikov. Prepuščam zadnjim, naj govorijo in pišejo „po svoji časnikarski dolžnosti“ o meni, bodi pred volitvami, bodi po njih, kar jim je drago; jaz pa ostanem — ali sem poslanec, ali nisem — vedno naše ljube domovine in našega naroda zvest sin. Z Bogom!

Na Dunaji, meseca junija 1879.

Winkler.

Izdaja pisatelj.

Tiskata A. Keiss in P. Horn na Dunaji.

